

Борковська І. П.

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ КОНТРАКТУ ПРО НЕРОЗГОЛОШЕННЯ КОНФІДЕНЦІЙНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Стаття присвячена структурним особливостям англомовного контракту про нерозголошення конфіденційної інформації. У роботі обґрунтовується актуальність дослідження контракту як типу писемної ділової комунікації, що сприяє ефективності співпраці між партнерами за умови коректного викладення інформації та логічного розташування структурних частин тексту у документі.

Проведений аналіз основних характеристик досліджуваного контракту дає змогу визначити контракт про нерозголошення конфіденційної інформації як юридичний текстовий шаблонний документ, який включає у себе процес комунікативної взаємодії партнерів з типовим змістом, що містить зобов'язання сторін зі збереження інформації. Увагу зосереджено на структурі контракту зі своїм рядом граматичних і лексичних особливостей. Визначено головну мету документа – взаємний обмін матеріалами, знаннями, ресурсами або іншою інформацією з обмеженням до неї доступу третім особам.

Зазначено, що контракт про нерозголошення конфіденційної інформації – уніфікований документ, а тому для його складання використовують готові трафарети з двома типами інформації – трафаретної та індивідуальної. Дата оформлення, підпис документа, назва товару або робіт – це та інформація, яка може змінюватися і належить до індивідуальної інформації. Відзначається важливість такого процесу документування інформації заради економії часу та збереження чітких вимог до інформації.

Проаналізовано головні принципи, на базі яких будується структура контракту про нерозголошення конфіденційної інформації: використання стійких формул і формулювань, розташування певного блоку інформації за встановленою схемою документа; закріплення мовних засобів за типовою ситуацією. Простежено та проаналізовано розділи контракту про нерозголошення конфіденційної інформації. Здійснене дослідження підтвердило існування тричастинної композиції, що складається із вступного, головного і заключного блоків.

Аналіз структури контракту про нерозголошення конфіденційної інформації уможливує дослідження таких елементів структури контракту, як заголовки і підзаголовки, збільшені відступи між рядками, різноманітні графічні виділення у вигляді підкреслення і зміни шрифту. Постулюється ідея, що такі засоби є необхідними, оскільки адресат сприймає текст тільки в момент зупинки читання і саме такі графічні засоби використовуються для розбиття інформації та виділення головної інформації. У результаті розгляду структури тексту контракту стає помітним і заголовочний набір документа, який відіграє важливу роль у сприйманні тексту. Аналіз заголовочного набору як підсистеми заголовків та підзаголовків досліджуваного документа дає можливість стверджувати, що вони наділені передбачуваною функцією.

Ключові слова: композиція, діловий текст, контракт, конфіденційна інформація, заголовок, шрифт.

Постановка проблеми. У зв'язку з бурхливим розвитком різних форм підприємницької діяльності в Україні питання, як уберегти свій бізнес від розголошення комерційної таємниці, набуває значно більшої актуальності та потребує відповідної уваги з боку ділових партнерів. Така тенденція зростає, оскільки комерційна таємниця іноді має вищу цінність, ніж матеріальні здобутки тієї чи іншої компанії.

Актуальність дослідження зумовлена суттєвою роллю, яку писемна ділова комунікація відіграє в наш час, оскільки за будь-якої діяльності не тільки міжнародного, але й національного рівня необхідна наявність офіційного документа – контракту. Саме підписаний контракт обома партнерами підтверджує серйозність відносин між ними і визначає їхні обов'язки один перед одним. Контракт буде сприяти ефективності такого роду

діяльності, якщо він коректно та логічно складений [2, с. 155].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Незважаючи на велику кількість досліджень жанрів офіційно-ділового стилю, виокремлення текстів-варіантів у межах офіційно-ділового стилю, зокрема, у сфері писемного ділового мовлення, продовжує залишатися актуальною необхідність лінгвістичного вивчення текстів контрактів, перш за все через їх різноманіття. Діловому мовленню були присвячені розвідки таких лінгвістів, як А. П. Загнітко, Л. П. Науменко, В. І. Юшкевич, А. А. Светлічна, та інших. Коло питань, що стосується контрактів, а саме контрактів про нерозголошення конфіденційної інформації, залишилося невивченим, що зумовило вибір мети і завдань нашого дослідження.

Постановка завдання. Об'єктом дослідження є текст контракту про нерозголошення конфіденційної інформації як текстовий варіант жанру контракту. Предметом дослідження стали структурні та функційно-прагматичні особливості контракту про нерозголошення конфіденційної інформації.

Мета статті полягає у дослідженні специфіки композиційної будови та функціонування англомовного контракту про нерозголошення конфіденційної інформації. Реалізація цієї мети зумовила вирішення таких завдань:

- дати визначення контракту про нерозголошення конфіденційної інформації;
- визначити основні принципи уніфікації структури контракту про нерозголошення конфіденційної інформації;
- описати особливості структурної побудови англомовного контракту про нерозголошення конфіденційної інформації на загальнодокументному рівні;
- виокремити основні графічні засоби як елементи структури досліджуваного контракту.

Для вирішення поставлених у статті завдань використано такі методи текстового аналізу, як: структурно-композиційний, прагматико-функційний та описовий.

Виклад основного матеріалу. Як відомо, велика частина конкретних правовідносин у практиці реалізації різноманітних проєктів регулюється за допомогою певного виду контрактів, причому це поняття визначається різними термінами: «договір», «угода», «конвенція», «контракт». По суті, великої різниці між ними немає, тому в роботі будемо користуватися терміном «контракт», який трактується як одна з правових форм

договору між двома або кількома контрагентами про обмін товарами або послугами, про встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків [5, с. 149].

В умовах ринкової економіки комерційна таємниця є важливим складником у діяльності компаній, оскільки конфіденційна інформація дозволяє їм підтримувати достатній рівень конкурентоспроможності своєї продукції. Щоб певна інформація вважалась комерційною таємницею, компаніям потрібно складати контракт, у якому така інформація оформлюється юридично в письмовому вигляді, і у такий спосіб сторони підписаного контракту регламентують і захищають комерційну таємницю з метою використання своїх прав на конфіденційну інформацію. Для цього і складається контракт про нерозголошення конфіденційної інформації.

Грунтуючись на вищевказаному визначенні контракту, дамо власне трактування поняттю «контракт про нерозголошення конфіденційної інформації». Таким чином, *контракт про нерозголошення конфіденційної інформації* – це юридичний текстовий шаблонний документ, який включає у себе процес комунікативної взаємодії партнерів з типовим змістом, що містить зобов'язання сторін і особливості його виконання зі збереження інформації та має жорстку структуру – тричастинну композицію зі своїм рядом граматичних і лексичних особливостей. Основною метою такого документа є взаємний обмін матеріалами, знаннями, ресурсами або іншою інформацією з обмеженням до неї доступу третім особам.

Кожен жанр комерційної кореспонденції як вид документа має свою стандартну структуру, що закріплена різними нормативними актами. Структура контракту про нерозголошення конфіденційної інформації, як і структура будь-якого документа, базується на головних принципах ділової документації:

- використання стійких формул і формулювань (термінологія, стійкі вислови), що пов'язане з вимогою об'єктивного відображення в тексті змісту ділової ситуації, а саме виконання умов щодо збереження інформації;
- розташування певного блоку інформації за встановленою схемою документа;
- закріплення мовних засобів за типовою ситуацією, тобто вибір одного мовного варіанта з декількох можливих способів передачі тієї ж самої інформації.

Усі ці принципи є віддзеркаленням загальної тенденції ділових текстів до уніфікації. До того ж

уніфікація охоплює не тільки лексику (вживання уніфікованих мовних засобів), а й синтаксис (використання уніфікованих моделей речень) [3, с. 64].

Контракт про нерозголошення конфіденційної інформації – уніфікований документ, а тому для його складання використовують готові трафарети. Трафарет, своєю чергою, складається з двох типів інформації – трафаретної та індивідуальної. Дата оформлення, підпис документа, назва товару або робіт – це та інформація, яка може змінюватися і належить до індивідуальної інформації. Вона заповнюється за певними правилами у відповідний зразок документа. Такий процес документування інформації дуже важливий – створення документів повинне займати мінімум часу у разі збереження чітких вимог до інформації.

У разі розгляду структурної будови текстів досліджуваних контрактів характерна чітка композиційна будова і типізований зміст з тематичною обмеженістю щодо всіх можливих заходів для збереження конфіденційності певної інформації, до якої сторони мають доступ у процесі роботи.

Проаналізуємо структуру контракту на загальнодокументному рівні, тобто виділимо частини контракту про нерозголошення конфіденційної інформації. Отже, контракт, як і майже кожний документ, складається з основних трьох частин – вступної, головної і заключної.

У вступній частині, як правило, здійснюється інформування адресата про подію, що здійснилася за допомогою дієслова у минулому часі:

THIS CONFIDENTIALITY AND NON-DISCLOSURE AGREEMENT

(the "Agreement") made this (Date)

by and between (parties) [10, с. 33].

Як бачимо, номінація теми здійснюється у вигляді заголовка – *THIS CONFIDENTIALITY AND NON-DISCLOSURE AGREEMENT*, який виступає маркером і дає змогу адресатові зафіксувати ключові пункти контракту.

У вступі тема розгортається у повне речення або кілька речень, де присудок відображає віднесення події до теперішнього часу. Тут зазначаються дві сторони, які вступають у взаємини з певною метою, вони є власниками конфіденційної інформації, а тому мають право розголошувати один одному цю інформацію для досягнення мети. Наприклад:

WHEREAS:

a) The disclosing party desires to enter into discussions with the receiving party on various matters, including and with specific reference to the potential partnership of the disclosing party

and receiving party (hereinafter known both as the "parties") in _____.

b) Such discussions will necessitate disclosure of information concerning the business affairs, plans and strategy of the disclosing party [10, с. 1].

Клішований вираз "THE PARTIES AGREE as follows: ..." – «Сторони домовилися про таке» передує власне змісту контракту, тобто сукупності умов, що визначають вимоги до забезпечення конфіденційності інформації:

THE PARTIES AGREE as follows:

Information disclosed under this Agreement (hereinafter known as "confidential information") shall include, but not be limited to, commercial, financial, technical, operational, marketing, promotional, conceptual or such other information... [10, с. 1].

Основна частина контракту обов'язково містить такі розділи: тлумачення конфіденційної інформації, зобов'язання щодо конфіденційної інформації, збереження конфіденційності конфіденційної інформації, умови розголошення конфіденційної інформації, винятки, за яких контракт не застосовується до конфіденційної інформації. У досліджуваних контрактах також міститься інформація щодо санкцій, що будуть застосовані до однієї зі сторін контракту в разі невиконання необхідних дій:

Violation of this agreement by the Employee will entitle the Employer to an injunction to prevent such competition or disclosure, and will entitle the Employer to other legal remedies, including attorney's fees and costs... [10, с. 13].

У наведеному прикладі спостерігаємо, що у разі порушення працівником угоди працедавця матиме право на певні засоби правового захисту, включаючи адвокатські.

Заключна частина контракту (підписи сторін) включає клішовані вирази – свідчення того, що сторони уклали і підписали цей контракт у день і рік, що зазначені на початку документа:

IN WITNESS of which the parties have signed this Agreement the day, month and year first above written [10, с. 4].

До елементів структури контракту можна віднести абзацний відступ, заголовки і підзаголовки, збільшені відступи між рядками, різноманітні графічні виділення у вигляді підкреслення і зміни шрифту. Такі засоби вважаються дуже важливими, оскільки адресат сприймає текст тільки в момент зупинки читання і саме такі графічні засоби використовуються для розбиття інформації та виділення головної інформації.

На ефективність сприйняття інформації впливає як лексична, так і візуальна структура слова, як наприклад, назва контракту не тільки виділена жирним шрифтом, але й написана за допомогою додаткового графічного засобу – капіталізації: **CONFIDENTIALITY AGREEMENT**.

Під час укладення контракту зразу ж після дати вказуються імена сторін, причому акцент ставиться на словах *THIS AGREEMENT, BETWEEN* і *AND*. Для підвищення значущості інформації дата та імена сторін починаються з нового рядка. Враховується й те, що ефективність сприйняття повідомлення погіршується, якщо рядок має багато букв. Для уникнення цього адресант розбив усю інформацію на окремі рядки, серед яких яскраво виокремлюються слова *BETWEEN* і *AND*, як єдині слова, які складають власні рядки:

THIS AGREEMENT is made on the _____th day of _____, 2012

BETWEEN:

Dynamixx Limited of One Hardwicks Square, London SW18 4AW (hereinafter known as the “disclosing party”)

AND

_____ (hereinafter known as the “receiving party”) [10, с. 1].

Параграфи, адекватний поділ на абзаци, підзаголовки – це все типові графічні засоби ділового тексту, які забезпечують найбільш ефективне сприйняття тексту.

Майже увесь текст документа написаний звичайним прямим шрифтом, оскільки вважається, що саме такий шрифт створює враження авторитетності, стабільності та важливості, формує діловий настрій і пропонує обдумати викладену інформацію [1, с. 24]. Продемонструємо приклад:

THE PARTIES AGREE as follows:

1. Information disclosed under this Agreement (hereinafter known as “confidential information”) shall include, but not be limited to ...

2. The receiving party agrees to hold all confidential information in trust and in confidence and not to use it for any purpose other than the contemplated purpose.

3. No copies are to be made or retained of the confidential information by the receiving party.

Кожна частина інформації в досліджуваному контракті розміщується через рядок, що сповільнює сприйняття повідомлення.

Здійснений аналіз на загальнодокументному рівні виявив, що під час визначення сторін контракту наприкінці документа прямий шрифт змінюється на нахилений шрифт, тим самим «полегшує» інформацію, яка сприймається як менш важлива і свідчить про фінальну фазу документа:

Disclosing Party

Signature:

Receiving Party

Signature:

Для того щоб зробити акцент на ключовому слові, в документі використовують капіталізацію або збільшення міжлітерної відстані. Наприклад, у кінцевій фразі, що розглядалась вище, саме фраза *IN WITNESS* – «На посвідчення» є ключовою:

IN WITNESS of which the parties have signed this Agreement the day, month and year first above written [10, с. 4].

До структури тексту належить і заголовочний набір документа, який відіграє важливу роль у сприйманні тексту. Заголовочний набір – це така підсистема на початку і всередині текстової системи документа, що складається із заголовків, підзаголовків, вставок та анонсів. Особливість так званих «висунутих елементів» полягає у тому, що вони є відносно самостійними, незважаючи на їх зв'язок зі змістом тексту. Заголовки та підзаголовки досліджуваного документа передають зміст у стислій формі і зазвичай їх досить для передбачення інформації, яка міститься у цих розділах.

Перший заголовок – це назва контракту – *CONFIDENTIALITY AGREEMENT*. Така назва активізує необхідний фон знань адресата для налаштування сприйняття інформації і водночас виникає відповідний комунікативний контекст, що відповідає такому типу контракту.

До підзаголовків у текстах контрактів про нерозголошення конфіденційної інформації відносимо “*WHEREAS*” – «ВСТУП», де адресат може формувати уявлення про змістову наповненість цього підрозділу, а саме про вступ у взаємини між сторонами і “*THE PARTIES AGREE AS FOLLOWS*” – «СТОРОНИ ДОМОВИЛИСЯ ПРО ТАКЕ», який забезпечує передбачення інформації щодо умов та правил збереження інформації під час співпраці.

Висновки і пропозиції. Отже, контракт про нерозголошення конфіденційної інформації як юридичний текстовий шаблонний документ має свою стандартну тричастинну композицію, що складається з основних трьох розділів – вступного, головного і заключного. Проаналізовано такі елементи

структури контракту, як збільшені відступи між рядками, різноманітні графічні виділення у вигляді підкреслення і зміни шрифту. Визначено роль заголовочного набору у досліджуваному документі.

Подальший розвиток проблематики може становитися вирішення таких питань, як детальний аналіз мовленнєвих засобів контракту про нерозголошення конфіденційної інформації.

Список літератури:

1. Воржева Ю. С. Психологічні особливості сприймання тексту. *Кваліологія книги*. Львів : Укр. акад. друкарства, 2010. № 2. С. 22–26.
2. Дурнева К. А. Лексико-грамматические особенности перевода договоров и контрактов с английского языка на русский. *Евразийский Союз Ученых*. Москва, 2019. № 6 (63). С. 36–38.
3. Желамская В. А. Лингвистическая структура деловой документации на материале французского и итальянского языков : дис. канд. филол. наук : 10.02.05. «Романские языки». Москва, 2017. 332 с.
4. Загнітко А. П., Данилюк І. Г. Українське ділове мовлення: професійне і непрофесійне спілкування. Донецьк : ТОВ ВКФ «БАО», 2006. 480 с.
5. Краснов Ю. К. Договор как основная форма правового обеспечения международных проектов в бизнесе. *Современная экономика: актуальные вопросы, достижения и инновации*. Пенза : МЦНС «Наука и Просвещение». 2017. С. 148–150.
6. Мацько О. М. Проблема мовного жанру і його особливості в дипломатичних текстах. *Наука і сучасність*. Київ, 2000. Т. 22, вип. 2, ч. 2. С. 295–303.
7. Науменко Л. П. Конституенти сучасного англомовного бізнес-дискурсу. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2013. Вип. 43(3). С. 115–123.
8. Светлічна А. А. Лексичні особливості англомовних митних документів. *Нова філологія*. 2017. № 70. С. 173–17.
9. Юшкевич В. І. Комунікативні ситуації англомовного ділового дискурсу. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені В. Винниченка. Серія: Філологія. науки (мовознавство)*. Кіровоград : РВВ КДПУ імені В. Винниченка, 2013. № 118. С. 330–335.
10. Confidentiality agreement. URL: <http://kams3.kpi.ua/sites/default/files/4%20CONFIDENTIALITY%20AGREEMENT.pdf>.

Borkovska I. P. STRUCTURAL FEATURES OF THE CONFIDENTIALITY AGREEMENT

The article is devoted to the structural features of the confidentiality agreement. The paper substantiates the relevance of contract research as a type of written business communication, which contributes to the effectiveness of cooperation between partners, provided the correct presentation of information in the document.

The analysis of the main characteristics of the researched contract allows to define a confidentiality agreement as a legal text template document, which includes the process of communicative interaction of partners with typical content, containing the obligations of the parties. Attention is focused on the structure of the contract with its number of grammatical and lexical features. The main purpose of the document is defined as a mutual exchange of materials, knowledge, resources or other information with restriction of access to it by the third party.

It is noted that a confidentiality agreement is a unified document, and therefore ready-made stencils with two types of information – stencil and individual. The date of registration, signature of the document, the name of the work – this is the information that may change and relates to individual information. It has been noted the importance of such a process of documenting information in order to save time and maintain clear information requirements.

The main principles on the basis of which the structure of the confidentiality agreement is built have been analyzed: the use of stable formulas and formulations; the location of a certain block of information according to the established scheme of the document; certain language tools for a typical situation.

Analysis of the structure of the confidentiality agreement allows to study such elements of the contract structure as headings and subheadings, increased line spacing, various graphic selections in the form of underlining and font changes. The idea is postulated that such means are necessary, because the addressee perceives the text only at the moment of stopping reading and such graphic means are used to break down information and highlight the main information.

Key words: composition, business text, contract, confidential information, headline, font.